

діяльності в Україні: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 12 квітня 2024 р.). Полтава : ЦФЕНД, 2024. С. 13-15.

2. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навч.-метод. посібник. Ч. 1. Львів: ЛьВДУВС, 2020. 232 с.

3. Лазаренко. Н., Олійник Н. Арттерапія як засіб формування комунікативної компетентності молодших школярів. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2025. (2(57)). С. 101-105.

4. Мороз О. І. Розвиток творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами кольоротерапії. *Вісник Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені Академіка Степана Дем'янчука. Серія: Педагогіка та психологія*, 2025. № 3. С. 207-212.

5. Тодосієнко, Н., Коваль, Т., Граб, О. Арт-педагогіка в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: перспективи та творчий потенціал. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія*. 2023. Вип. 76. С. 19-27.

6. Baranovska I., Dobrovolska R., Yakymenko Y. Методологічні засади формування культурної компетентності майбутніх учителів мистецтва за просвітницько-мотиваційним критерієм. *Educological discourse*. 2024. Т. 45. №.2. С. 79-88

ЄВРОПЕЙСЬКІ ТА УКРАЇНСЬКІ ПРАКТИКИ ПІДГОТОВКИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ ДО СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ

*Волохата Катерина, кандидатка педагогічних наук, старша викладачка
КЗВО «Барський гуманітарно-педагогічний коледж
імені Михайла Грушевського» (Україна)*

Інклюзивна освіта посідає вагоме місце в процесі розвитку освітніх систем багатьох держав, зокрема України. Вона орієнтована на забезпечення рівного

доступу до освіти для всіх дітей незалежно від їхніх індивідуальних особливостей і можливостей. Ефективне впровадження інклюзивного навчання зумовлює потребу у висококваліфікованих педагогічних кадрах, які володіють знаннями та вміннями роботи з різними категоріями здобувачів освіти. Інклюзивна освіта є педагогічною інновацією, що супроводжується низкою викликів у практичній діяльності вчителя.

У світовому освітньому дискурсі триває обговорення доцільності застосування підходів «інтеграції» або «інклюзії» дітей з особливими освітніми потребами в освітньому процесі. При цьому «інтеграція» орієнтована на пристосування дитини до вимог чинної освітньої системи, тоді як «інклюзія» передбачає трансформацію системи освіти відповідно до індивідуальних потреб дитини. Інтеграція розглядається як процес залучення дітей з особливими освітніми потребами до вже функціонуючих закладів загальної середньої освіти за умови їхньої здатності адаптуватися до уніфікованих вимог цих установ. Натомість інклюзія трактується як комплексний процес системних перетворень, що передбачає модифікацію й адаптацію змісту освіти, методів навчання, педагогічних підходів, організаційних структур і освітніх стратегій відповідно до індивідуальних потреб учня [2].

Соціальна адаптація – це процес включення дітей з ООП до соціального та освітнього середовища, що сприяє їхньому повноцінному функціонуванню у суспільстві. У контексті інклюзивної освіти ця адаптація визначає рівень участі дитини у взаємодії з однолітками, педагогами та соціумом в цілому. У багатьох європейських країнах навчальні заклади впроваджують комплексні моделі підтримки, що включають міждисциплінарний супровід і залучення спеціалістів різних профілів.

Аналіз українського досвіду свідчить про активне впровадження інклюзивних практик на національному рівні, що включають педагогічну, психологічну та соціально-педагогічну підтримку учнів з ООП у початковій школі. На сучасному етапі особливої значущості набуває усвідомлення педагогом реальних освітніх потреб дітей з особливими освітніми потребами,

оскільки саме це дає змогу створити сприятливе освітнє середовище та підвищити результативність навчального процесу [1].

Багато держав світу активно реалізують інклюзивне навчання, яке передбачає спільне навчання дітей з особливими освітніми потребами та їхніх однолітків у межах одного класу. Розглянемо окремі приклади міжнародного досвіду впровадження інклюзивної освіти. Зокрема, Фінляндія, Норвегія, Швеція та Данія визнаються провідними країнами у цій галузі, оскільки гарантують рівний доступ до якісної освіти для всіх здобувачів незалежно від рівня їхніх можливостей і освітніх потреб.

У Фінляндії учні з особливими потребами здобувають освіту разом зі своїми ровесниками у загальноосвітніх класах, а педагоги проходять спеціальну професійну підготовку, що забезпечує ефективну роботу з дітьми, які потребують додаткової підтримки. У Швеції інклюзивна освіта також широко впроваджена: за даними Міністерства освіти та досліджень Швеції, інклюзивний підхід створює рівні можливості для всіх дітей і молоді завдяки гнучким та індивідуалізованим умовам організації навчального процесу.

Канада належить до числа провідних держав у галузі інклюзивної освіти. У країні діє система федеральних і провінційних нормативно-правових актів, що гарантують рівний доступ до навчання для всіх дітей, зокрема для здобувачів освіти з особливими потребами. Держава реалізує різноманітні програми та надає ресурси, спрямовані на підтримку учнів з різними формами обмежень.

Австралія також активно розвиває інклюзивну освіту, пропонуючи спеціалізовані програми й ресурси для учнів із широким спектром освітніх потреб, а також забезпечуючи методичну й професійну підтримку педагогів з метою глибшого розуміння індивідуальних потреб учнів. У Японії утверджується підхід, відповідно до якого діти з особливими потребами здатні успішно навчатися разом з іншими школярами та повноцінно розвивати власні здібності. Освітня політика країни орієнтована на максимальну інклюзивність навчального процесу та запобігання соціальній ізоляції учнів.

Загалом інклюзивна освіта сприяє розширенню доступу до якісного навчання для всіх дітей і молоді, зокрема для учнів з високими освітніми потребами та здібностями. Вона дає змогу уникнути сегрегації таких дітей, забезпечує їхню участь у спільному освітньому просторі, створює умови для всебічного розвитку та залучення до колективної діяльності й спільних проєктів.

Отже, соціальна адаптація молодших школярів з ООП є комплексним процесом, що потребує взаємодії педагогічної, психологічної та соціальної підтримки. Європейський досвід демонструє цінність міждисциплінарних підходів та залучення фахівців різних галузей, тоді як українські практики активно розвиваються в контексті національної інклюзивної політики. Синергія цих підходів може значно підвищити якість адаптації та освітніх можливостей для дітей з ООП.

Список використаних джерел:

1. Дригач Т. Г., Непочатова О. О., Нерсисян Д. А. *Підготовка майбутніх учителів НУШ для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. Inclusion and Diversity*, 2023. С. 18-22. URL : <https://journals.spu.sumy.ua/index.php/inclusion/article/view/175/160>

2. Слозанська Г. Особливості підготовки дітей з особливими освітніми потребами до навчання у закладах загальної середньої освіти. *Наукові записки ТНПУ. Серія: педагогіка*. 2021 № 2. С. 49-58.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧО-ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

Казьмірчук Наталя, кандидатка педагогічних наук, доцентка

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського (Україна)

Кизима Марина, здобувачка ступеня вищої освіти «магістр»

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського (Україна)